

Пчілка Олена

Біографія

Олена Пчілка (псевдонім Ольги Петрівни Косач; 5 (17) липня 1849, Гадяч — 4 жовтня 1930) — українська письменниця, драматург, публіцистка, громадська і культурна діячка, перекладачка, етнограф, член-кореспондент Всеукраїнської академії наук (1925); мати Лесі Українки, сестра Михайла Драгоманова.

Народилася 5 (17 липня) 1849 року в містечку Гадяч на Полтавщині в родині небагатого поміщика Петра Якимовича Драгоманова. Початкову освіту отримала вдома. Батьки прищепили їй любов до літератури, до української народної пісні, казки, обрядовості. В 1866 році закінчила київський "Зразковий пансіон шляхетних дівиць".

Влітку 1868 року разом з чоловіком виїхали на Волинь до місця служби П. А. Косача у містечко Звягель (нині Новоград-Волинський), де записувала пісні, обряди, народні звичаї, збирала зразки народних вишивок. 25 лютого 1871 року тут народилася дочка Лариса, яка ввійшла в світову літературу як Леся Українка. Два сини й чотири дочки виростила сім'я Косачів.

Свій творчий шлях розпочала з перекладів поетичних творів Пушкіна і Лермонтова. 1876 року вийшла друком у Києві її книжка "Український народний орнамент", яка принесла Олені Пчілці славу першого в Україні знавця цього виду народного мистецтва, в 1881 році вийшла збірка перекладів з Миколи Гоголя і з Олександра Пушкіна й Михайла Лермонтова "Українським дітям", видала своїм коштом "Співомовки" С. Руданського (1880). З 1883 року почала друкувати вірші та оповідання у львівському журналі "Зоря", перша збірка поезій "Думки-мережанки" (1886). Одночасно брала діяльну участь у жіночому русі, в 1887 році разом з Наталією Кобринською видала у Львові альманах "Перший Вінок".

Навесні 1879 року О. П. Косач з дітьми приїхала в Луцьк до свого чоловіка, якого було переведено на посаду голови Луцько-Дубенського з'їзду мирових посередників. У Луцьку вона вступила в драматичне товариство, а гроші, зібрані від спектаклів, запропонувала використати для придбання українських книг для клубної бібліотеки.

У 1890-х роках жила в Києві, у 1906—1914 роках була видавцем журналу "Рідний Край" з додатком "Молода Україна" (1908—1914). Національні і соціальні мотиви становили основний зміст творів Олени Пчілки, в яких вона виступала проти денаціоналізації, русифікації, проти національного і політичного гніту, проти чужої школи з її бездушністю та формалізмом, показувала, як національно свідомо українська молодь в добу глухої реакції шукала шляхів до визволення свого народу.

У 1920 році за антибільшовицькі виступи була заарештована в Гадячі. Після звільнення з арешту виїхала в Могилів-Подільський, де перебувала до 1924 року, а відтоді до смерті жила в Києві, працюючи в комісіях УАН, членом-кореспондентом якої була з 1925 року.

Померла 4 жовтня 1930 року. Похована в Києві на Байковому кладовищі поруч з

чоловіком і донькою.

До кращих творів Олени Пчілки належать:

*"Товаришки" (1887),
"Світло добра і любови" (1888),
"Соловйовий спів" (1889),
"За правдою" (1889),
"Артишоки" (1907),
"Півтора оселедця" (1908),
п'єса "Сужена не огужена" (1881),
п'єса "Світова річ" (1908) та ін.*

Олені Пчілці належить поважне місце в українській дитячій літературі. Крім численних поезій, казок, оповідань, вона написала для дітей багато п'єс:

*"Весняний ранок Тарасовий" (1914),
"Казка Зеленого гаю",
"Щасливий день Тарасика Кравченка" (1920),
"Киселик", "Скарб", "Мир миром" (1921),
"Кобзареві діти",*

Пчілці належить чимало перекладів і переспівів світової класики: Овідія, А. Міцкевича, О. Пушкіна, Й. В. Гете, Г. К. Андерсена, В. Гюґо. Крім того, вона написала низку публіцистичних, літературно-критичних статей і спогадів: "М. П. Старицький" (1904), "Марко Кропивницький як артист і автор" (1910), "Євген Гребінка і його час" (1912), "Микола Лисенко" (1913), "Спогади про Михайла Драгоманова" (1926), "Автобіографія" (1930). Великі заслуги П. в ділянці дослідження українського фольклору та етнографії. Наукове значення мають такі праці: "Українські узори" (1912 і 1927), "Про легенди й пісні", "Українське селянське малювання на стінах" та інше. Збірка творів: "Оповідання", I-III (1907, 1909, 1911) та "Оповідання" (з автобіографією, 1930).

Нині Волинська обласна наукова бібліотека у місті Луцьку носить ім'я цієї видатної письменниці.